

Стеблак Д.М.

студентка,

Ужгородський національний університет

ПРОБЛЕМИ ВИРІШЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Енергетична безпека – стан електроенергетики, який гарантує технічно та економічно безпечно задоволення поточних і перспективних потреб споживачів в енергії та охорону навколишнього природного середовища.

Світова економіка, можливо сама того не очікуючи, спричинила надзвичайно велику залежність країн світу від енергоресурсів [1].

Перше півріччя 2014 року характеризується вкрай нестабільним та напруженим становищем світових енергетичних ринків, де все більш актуальними стають проблеми забезпечення енергетичної безпеки й стабільності. Події на Близькому Сході та в Україні призвели до загострення цих проблем. Тенденції розгортання подій вказують про стрімке зростання впливу політичного фактору на світову енергетичну політику. Так, «газовий конфлікт» між Україною та Росією викликав занепокоєність щодо забезпечення енергетичної безпеки всієї Європи й став яскравим прикладом впливу політичних обставин на відносини в сфері енергетики.

Аналіз міжнародної енергетичної політики дозволяє зробити висновки, що в останні місяці дії основних світових гравців в цій сфері залежали від наступних факторів:

- збереження тенденції зниження цін на світовому нафтовому ринку, що обумовлювалось перевищенням пропозиції нафти над попитом;
- зростання енергетичної самодостатності США (у т. ч. унаслідок «сланцевої революції»), що може привести до змін стратегічних напрямів зовнішньої політики офіційного Вашингтона;
- поступова «енергетична переорієнтація» Китаю з вугілля на природний газ, а також його готовність здійснювати масштабні інвестиції в свої атомні електростанції. Це стає одним із ключових геополітичних факторів, що впливатиме на розвиток енергетики в наступні роки;

Різні галузі енергетики мають свої особливості розвитку на даному етапі розвитку :

1. Газова галузь

Очікується, що до кінця 2014 р. початку 2015 року ситуація на газових ринках формуватиметься під впливом наступних факторів:

- великий «обвал» світових цін на нафту до рівня \$ 70–80 за барель, станом на кінець січня початку лютого 2015 року ціни на нафту на світовому ринку знизилися до 42 доларів [3].
- прискорення з боку США процесу видачі ліцензій на експорт скрапленого природного газу (СПГ);
- продовження країнами ЄС заходів, спрямованих на зменшення своєї залежності від постачальників енергоресурсів шляхом спорудження міжсистемних трубопровідних з'єднань;
- Загострення діалогу ЄС – Росії, щодо України;
- Зменшення ціни на газ за рахунок політики країн через ситуацію в Україні.

Залежність ЄС від російського газу загалом складає 25 %, хоча для окремих країн цей показник може сягати і 80 %. Передусім це країни Балтії – Литва і Латвія, Центральної Європи – Угорщина, Чехія, Словаччина, але вони починають шукати альтернативу.

2. Нафтовий ринок

Стрімке падіння 2014 сколихнуло нафтові ринки, адже ціни впали надзвичайно низько.

В червні, після того, як ціна нафти марки Brent сягнула максимального цього року рівня – близько 115 доларів за баррель, розпочався процес падіння нафтових котирувань. Станом на 26 листопада вартість січневих ф'ючерсів на нафту марки Brent становила вже 78,4 долара за барель. Падіння цін зумовлене вповільненням розвитку світової економіки і труднощами з її відновленням в Європі та Японії. Крім того, зріс обсяг доступної нафти на ринку – зокрема, на це вплинув і розвиток добування сланцевої нафти в США. Однак це досить дорогий процес, і зі зниженням ціни Штати можуть згорнути видобуток.

Водночас експерти прогнозують, що Саудівська Аравія, ймовірно, збирається розв'язати «війну цін» зі своїми конкурентами. Ця країна не скорочуватиме виробництво і боротиметься за ринок шляхом зниження ціни. Деякі аналітики підозрюють Саудівську Аравію у навмисній політиці зниження цін на нафту з метою зупинити розвиток проєктів з видобутку в США. Інша теорія, навпаки, передбачає спільні дії США і Саудівської Аравії з метою завдати шкоди інтересам Росії та Ірану [2].

На початку 2015 року ціна на нафту досягла одного з свого мінімуму (табл. 1.).

Таблиця 1

Ціна на нафту різних виробників станом на початок 2015 року [3].

Нафта/дата	9 лютого 2015 року	10 лютого 2015 року	11 лютого 2015 року
Brent	57,87	57,56	56,54
WTI	51,96	52,13	50,20
Кошик ОПЕК	53,58	53,14	53,15

З таблиці 1. можна зробити висновок, що ціна на нафту на початку 2015 року знижується до одного з свого історичного мінімуму.

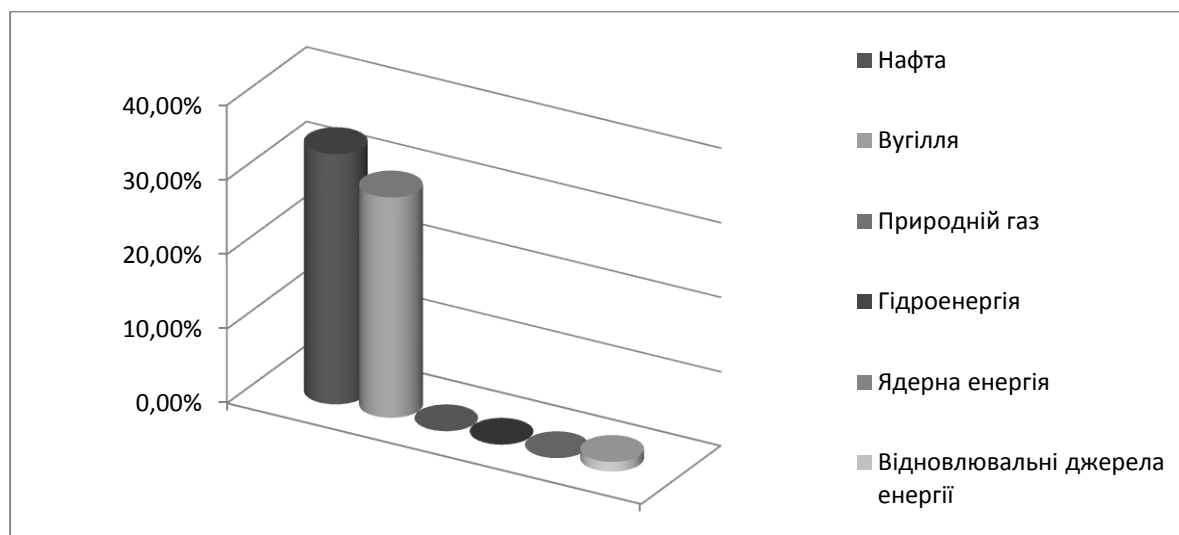
Наприкінці 20 століття, а особливо на початку 21 століття сланцевий газ почав відігравати вагомую роль в енергетичному балансі США.

За даними Адміністрації Енергетичної Інформації США, в 2007–2012 роках обсяги видобування сланцевого газу в США зросли більше, ніж в сім разів, і сягнули майже 267 млрд метрів кубічних або 39 % від загального видобутку природного газу в країні [4].

Також важливе місце посідає альтернативні джерела енергії в енергетиці. Рекордний рівень інвестиції у відновлювану енергетику був досягнутий у 2011 році і становив 317,5 мільярдів доларів [5].

В кінці минулого – на початку поточного десятиліття прискорились зміни енергетичної картини світу, що свідчить про проходження певної зони біфуркації. Провідні зарубіжні центри енергетичних досліджень моделюють перспективу енергетики на 2035 та 2050 роки, відштовхуючись від тенденцій

першого десятиріччя XXI століття. За даними компанії BP, світове споживання енергії з усіх джерел становило 13,2 млрд. тонн нафтового еквіваленту. Енергетичний мікс світової економіки виглядає наступним чином: 33,6 % – нафта, 29,6 % – вугілля, 23,8 % – природний газ, 6,5 % – гідроенергія, 5,2 % – ядерна енергія, 1,3 % – відновлювальні джерела енергії (ВДЕ) разом узяті (мал. 2.) [6].

Мал. 2. Використання енергетики в світовій економіці

В річних звітах 2014 року від ОЕСР «World Energy Outlook 2014» (OECD's International Energy Agency) та Бритіш Петроліум «BP Energy Outlook 2014» представлені не лише дані про ситуацію, яка мала місце в 2014 році, але перспектива розвитку та аналіз основних трендів розвитку світової енергетики до 2035 року [7], [8].

Отже, на початку XXI століття, а особливо в кінці 2014 та на початку 2015 року світова спільнота зрозуміла, як вона залежить від енергетики, та яким важливим значенням вона володіє, адже в деяких випадках вона може бути використана як елемент «дипломатії», то ж всі країни повинні знати, що енергетична безпека країни є одним з найважливіших елементів могутності.

Список використаних джерел:

1. О. Чередніченко. ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА // Схід (журнал), 2004. – № 3 (61). – С. 5–9.
2. Нафтові війни 1973–2014 : як ціну нафти використовували в міжнародній політиці. Електронний ресурс : <http://tyzhden.ua/News/124493>.
3. На світовому ринку подешевшала нафта. Росія змушена знижувати ціни на газ. Електронний ресурс : <http://tsn.ua/groshi/na-svitovomu-rinku-podeshevshala-nafta-rosiya-zmushena-znizhuvati-cini-na-gaz-408581.html>.
4. Видобування сланцевого газу в США. Електронний ресурс : <http://shalegas.in.ua/shale-gas-production-in-usa/>.
5. Відновлювані джерела енергії стають дешевшими за викопне паливо. Електронний ресурс : <http://ecoclubua.com/2015/01/renewables-are-getting->.
6. Енергетична безпека України 2020 : виклики, можливості, сценарії. Глобальна енергетична картина світу : проекція – 2035. Електронний ресурс : http://esco-ecosys.na.rod.ru/2012_1/art151.pdf.
7. British Petroleum. «Energy Outlook 2014», Energy Outlook 2035. Електронний ресурс : <http://www.bp.com/en/global/corporate/about-bp/energy->.
8. OECD. World Energy Outlook 2014. Електронний ресурс : http://www.oecd-ilibrary.org/energy/world-energy-outlook-2014_weo-2014-en.